

เทศน์เช้า วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันพระ เห็นไหม ทุกคนเขาแสวงหาเพื่อความมั่งมีศรีสุข เราแสวงหาความสุขสงบ ในหัวใจ การแสวงหาความสุขสงบในหัวใจมันหายากกว่าแสวงหาความมั่งมีศรีสุข ขนาดว่าทำ ความมั่งมีศรีสุขของโลกเขา เขาแข่งขันขนาดนั้น เขายังบอกว่าเขามีความทุกข์มากๆ ทุกข์มาก เพราะเขาเห็นผลกำไรขาดทุน เขาถึงมีความมูมานะของเขา เขาทำของเขา นั่นเรื่องอำนาจวาสนา บารมีของคน

แต่การแสวงหาความสุข ความสงบในหัวใจ เห็นไหม หัวใจของเรา คนที่เขาแสวงหา ความมั่งมีศรีสุขเขาก็ต้องเกิดจากความรู้สึกนึกคิดของเขา อำนาจวาสนาของเขา เขาถึงได้คิดของเขาอย่างนั้น คนที่ทำร้ายตัวเอง อยากร้ายอยากรวย อยากมั่งมีศรีสุข แต่ไปเที่ยวเบียดเบียนคนอื่น นี่ ความมั่งมีศรีสุขเหมือนกัน อันหนึ่งเขาทำด้วยสุจริต ด้วยคุณธรรม อีกอันหนึ่งเขาทำด้วยความ คดโกง ความเห็นแก่ตัวของเขา การแสวงหาความมั่งมีศรีสุขอันนั้นมันสร้างเวรสร้างกรรมใหม่

แต่ความสร้างเวรสร้างกรรมที่คุ้มงามความดี เราก็สร้างเวรสร้างกรรมเหมือนกัน กรรม ดีๆ ไร กรรมคือกรรมดี การกระทำ การแสวงหาความมั่งมีศรีสุขอย่างนั้นยังต้องมีศีลธรรม จริยธรรมในหัวใจนะ คนที่มีสติมีปัญญา สิ่งนี้เป็นคุณธรรมในหัวใจ ถ้าคุณธรรมในหัวใจ แล้วเรามีสติมีปัญญา เราถึงได้ค้นคว้า การจะค้นคว้า หน้าที่การงานของเขา เขาชวนชวนของเขา เพื่อผลงานของเขา แล้วบอกว่าเวลาที่มีความศรัทธามีความเชื่อในพระพุทธศาสนา แล้วก็มานั่ง เฉยๆ หายใจเข้าแล้วหายใจออก ไม่เห็นทำอะไรเลย พระบวชมาไม่เห็นทำอะไรเลย ทำไมไม่ ศึกษาไม่เล่าเรียนล่ะ

การศึกษาเล่าเรียนนั้นเขาศึกษาเล่าเรียนแล้วมันมีวันจบ การศึกษาเล่าเรียนนั้นมันเป็นภาค ปริยัติ ธรรมเนียมเราก็มีการศึกษาเล่าเรียน หลวงปู่มั่น เห็นไหม สิ่งที่เป็นตัวอักษร ท่านจะไม่นั่ง เสมอเลย ถ้ามีตัวอักษรตัวหนังสือ ท่านจะไว้ให้สูงที่สุดเลย ท่านบอกว่า ตัวอักษรมันสื่อธรรมะ

ได้ ชรรมะเขาจะลื้อออกมาด้วยตัวอักษรนี้แหละ ตัวอักษรนี้เขาลื้อออกมา ฉะนั้น ท่านเคารพบูชามาก

แล้วบอก “บวชมาไม่มีการศึกษา ไม่ศึกษา ไม่เล่าเรียนเลย”...ศึกษา คำรับตำราที่ไหนก็ค้นคว้าได้ มีครูบาอาจารย์คอยเป็นตัวอย่าง เป็นผู้ชี้แนะด้วย แต่ศึกษามาศึกษามาเพื่อปฏิบัติ ศึกษามาเป็นทางวิชาการแล้วจะออกขวนขวาย ออกการกระทำ เพราะการศึกษาพอมันจบแล้วก็คือจบแล้วก็เอากระดาษแขวนไว้ด้วยความภูมิใจว่าเรามีปัญญาไง แต่ความรุ่มเย็นเป็นสุขมันเป็นสุขจริงไหมล่ะ มันมีแก่นสารในหัวใจจริงไหมล่ะ

ถ้ามันไม่มีแก่นสารจริงในหัวใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางภาคปริยัติคือการศึกษา สุตมยปัญญา แล้วถ้าเราเริ่มประพฤติปฏิบัติ เราเริ่มศึกษาแล้วเรามีอำนาจวาสนา เราก็จินตนาการ จินตมยปัญญา ถ้าจิตใจมันสงบระงับแล้วมันจินตนาการไป โอ้โฮ! มันนึกว่านิพพานๆ จินตมยปัญญา เห็นไหม แล้วต้องศึกษามาเพื่อประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา ถ้าจิตมันเป็นจริง สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา ถ้าปัญญาเกิดจากการภาวนา นั่นล่ะ อันนี้มันจะเข้าไปสู่หัวใจ นี่ความรุ่มเย็นเป็นสุขในใจ มันจะเข้าไปสู่ความสงบรุ่มเย็น เพราะอะไร เพราะมันมีธรรมโอสถ์ไง

สังขธรรม เห็นไหม ฉลากยาๆ สุตมยปัญญา ศึกษามานี้ฉลากของมันคือทฤษฎี คือภาคทฤษฎี ภาคทฤษฎีแล้วเราก็ต้องค้นคว้าขวนขวายหาสิ่งที่เป็นตัวยามาใช้ใหม่ ถ้าตัวยามาขึ้นมาสืบ สมาธิ ปัญญา มรรคญาณ สิ่งนี้เป็นสังขจะความจริง สังขจะความจริงของใจดวงนั้นใจ ผู้แสวงหามา ใจดวงใดแสวงหามาก็ใจดวงนั้นจะได้สัมผัสความจริงอันนั้น ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต เห็นใหม่ ถ้าเห็นอันนั้นมันมีความละเอียด

อเสวนา จ พาลานํ ปณฺฑิตานญฺจ เสวนา ไม่คบคนพาล เราก็ว่าคนพาลข้างนอกทั้งหมดแหละ เราไม่เคยเห็นว่าจิตใจเราเวลามันพาล มันบีบบีบสี่ไฟของเรา มันบอกว่า “นั่นก็รู้แล้ว นี่ก็เข้าใจแล้ว” นี่มันพาลทั้งนั้นแหละ เวลาพาลในใจไปคบมันทำไม ทำไมเราไม่คบบัณฑิตละ ทำไมไม่คบสติปัญญาที่เป็นความจริงละ

สติปัญญาที่เป็นจริง มันจริงขึ้นมามันจะมีความรู้สึกรู้สึกของมัน มันจะมีความสงบระงับ มันจะมีรสของธรรม ก็มีความสุข มันจะมีความสุข ความสงบ มีความระงับ สิ่งนี้เป็นความจริง ความสุขในหัวใจมันเป็นสิ่งนี้ ถ้าสิ่งนี้เราหามา เราเข้าใจสิ่งนี้ได้ ถ้าเข้าใจสิ่งนี้ได้มันมีหิริ

โอดตบปะ มันมีความละอายใจ มันไม่ต้องไปถามว่าอันนั้นถูก อันนี้ผิด ถูกหรือผิด ถูกหรือผิด ผิดเพราะมันความมันใจ

คูตี หลวงปู่ตื้อไปอยู่กับหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นสั่งสอนมาทั้งนั้นแหละ แล้วเคารพบูชา หลวงปู่มั่นมาก เวลาไปอยู่ที่หนองผือ เวลาเขาแจกอาหาร หลวงปู่ตื้อท่านฉันเลย หลวงปู่มั่นท่านถาม “ตื้อ ทำไมทำอย่างนั้นล่ะ”

“อ้าว! ก็ผมหิว อ้าว! ก็ฉันเลย”

พอฉันเลย มันข้อวัตร สิ่งทีฉันเลย เห็นใหม่ แต่เพราะหลวงปู่มั่นกับหลวงปู่ตื้อท่านอยู่มาด้วยกัน หลวงปู่มั่นท่านเป็นคนอบรมหลวงปู่ตื้อมา อาจารย์อบรมลูกศิษย์มา จะรู้ว่าลูกศิษย์มีคุณธรรมแค่ไหน คุณธรรมในหัวใจมีแค่ไหน แล้วในปัจจุบันนี้ใครทำอะไรก็บอกทำไมหลวงปู่ตื้อทำได้ ทำไมหลวงปู่ตื้อทำได้

หลวงปู่ตื้อท่านมีคุณธรรม ท่านนั่งสมาธิทีหนึ่ง ๗ วัน ๗ คืน ท่านอดอาหาร ท่านนั่งภาวนาทั้งวันทั้งคืน ทำไมไม่เอาแบบนั้นบ้างล่ะ นี่เวลาเราอ้างอะไรถูกอะไรผิด เราก็อ้างแต่ว่าเราพอใจใจ

ฉะนั้น เวลาพระที่มีคุณธรรมนะ คูตี หมู่บ้านบางระจัน พระที่ว่าอกรบๆ ผิดใหม่นะ ผิดใหม่ เวลามีข้าศึกมาเขาจะมายึดประเทศ เขาจะมาตีเมืองไทย ทำไมเขาพาชาวบ้านอกรบล่ะ

“โ๊ย! ไม่ใช่กิจของสงฆ์ ไอนั่นมันผิดนะ ไม่ใช่กิจของสงฆ์”

เวลามันเป็นคราวจำเป็นนะ หนึ่ง คราวจำเป็น คราวที่ว่าจิตใจของคนสูงส่งแค่ไหน ถ้าสูงส่งแค่ไหน เราจะบอกว่ถ้าทำเพื่อประโยชน์คนอื่น ทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ เอ็งทำหรือเปล่าล่ะ ถ้าเอ็งจะทำเอ็งก็ทำประโยชน์ของเอ็ง นี่ก็เหมือนกัน เวลานั่งสมาธิภาวนา เวลาทำประโยชน์จริงๆ มันมองไม่เห็น แต่ถ้ามันไปทำธุรกิจมันเห็น อยากได้อยากดีนี่มันเห็น แล้วอยากได้อยากดีนั่นเป็นอะไรนะ? มันส่งออกไป เห็นไหม

แต่ถ้าประโยชน์สาธารณะ ประโยชน์สาธารณะมันจะเกิดขึ้นได้อย่างไร ประโยชน์สาธารณะถ้าเกิดขึ้นได้มันต้องมีสติจะมีความจริงใจ ถ้ามีสติจะความจริงใจมันถึงจะเอา

คุณธรรมนี้เพื่อแผ่ประโยชน์สาธารณะได้ ในเมื่อตัวเองยังไม่มีคุณธรรมในหัวใจจะเอาอะไรไป
เพื่อแผ่ประโยชน์สาธารณะล่ะ

อเสวนา จ พาลานํ มันมีแต่คนพาลทั้งนั้นแหละ มันพาลเพราะอะไร เพราะมันบิดเบี้ยว
อยากจะให้คนยอมรับ อยากให้คนนับหน้าถือตา อยากไปทำไม ถ้ามันอยากแล้ว นั่นล่ะ เล่ห์กล
มันจะเกิดตรงนั้นแหละ ถ้ามันอยากไปแล้วมันก็เล่ห์กลใช้ไหม

ฉะนั้น เราชาวพุทธใช้ไหม เรากราบผ้าเหลืองกัน ยกให้พระๆ กราบผ้าเหลืองกัน เพราะ
ผ้าเหลือง ทรงชัยพระอรหันต์ห่มห่อร่างกายนั้น เขาพูดสิ่งใด คนเขาต้องคล้อยตาม เขาเชื่อ เพราะ
อะไร เพราะจิตใจของเรามันคล้อยตามสิ่งนั้นอยู่แล้ว คล้อยตาม นี้ทรงชัยพระอรหันต์ ทรงชัยพระ
อรหันต์ แต่มันยังไม่ได้เป็นพระอรหันต์

ทรงชัยพระอรหันต์ เราได้ห่มผ้ากาสาพัสตร์ ผ้ากาสาพัสตร์เป็นธงชัยของพระอรหันต์
ถ้าทรงชัยพระอรหันต์ เขาเชื่อตรงนั้นๆ ถ้าจิตใจของเรา เราต้องเข้ามาดูจิตใจของเราก่อน ถ้าใจ
ของเรามันเป็นความจริงๆ ขึ้นมา

เวลามันมีเหตุคราวจำเป็น คราวจำเป็นที่มันจะเป็นประโยชน์ มันจะเป็นประโยชน์ ถ้า
เป็นประโยชน์ เขาทำเพื่อประโยชน์ ทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ ไม่ใช่ทำประโยชน์ส่วนตัว ถ้า
ประโยชน์ส่วนตัว เพราะมันมีกรรมวินัยบังคับไว้อยู่แล้ว ถ้ากรรมวินัยนี้บังคับอยู่แล้ว เราจะ
ทำสิ่งนั้น จะไม่ทำสิ่งนั้น

คูสิ เวลาพระกัสสปะบวชตอนแก่ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรมานมาจน
เป็นพระอรหันต์ เวลาเป็นพระอรหันต์ พระกัสสปะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อายุ
เท่ากัน ๘๐ เหมือนกัน

“กัสสปะเอ๋ย เธอก็อายุปานเรา แล้วเธอเป็นพระอรหันต์ด้วย ทำไมต้องถือธุดงค์ๆ อยู่”

พระกัสสปะเป็นเอตทัคคะเลิศในทางธุดงค์ ท่านถือผ้า ๓ ผืนนะ ธุดงค์วัตร ๑๓ ท่านถือ
ครบ แล้วเป็นพระอรหันต์ทำไมต้องไปทรมานตนล่ะ ทำทำไม เป็นพระอรหันต์แล้ว เป็นพระ
อรหันต์แล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามพระกัสสปะ “เธอก็คือพระอรหันต์แล้ว อายุ
ก็ปานเรา แก่เฒ่าชราภาพขนาดนี้แล้ว ทำไมยังต้องมาถือธุดงค์อยู่อย่างนั้น”

“ข้าพเจ้าพอใจ ข้าพเจ้าทำด้วยความเต็มใจ”

“แล้วเธอเห็นประโยชน์อะไรที่ทำ เธอเห็นประโยชน์อะไร”

“ประโยชน์ต่อเมื่ออนุชนรุ่นหลังได้เป็นคติ ได้เป็นแบบอย่าง”

เห็นไหม พระอรหันต์นะ ถือธุดงค์วัตร เพราะธุดงค์วัตร สัตว์ในสัตว์ใด สัตว์ก็คือสัตว์ ๒๒๗ ๒๑,๐๐๐ ข้อ นี่ก็คือสัตว์ ธรรมและวินัย แต่ธุดงค์วัตรเป็นการขัดเกลา เป็นการตั้งกติกากับตัวเองให้มากขึ้น ถ้าใครไม่ถือธุดงค์ก็ไม่ปรับอบัติ แต่ถ้าสัตว์ ๒๒๗ สัตว์ ๒๑,๐๐๐ ผิดเป็นอาบัติหมด ผิดจากวินัยเป็นอาบัติหมด ผิดข้อบังคับ เป็นหมด เป็นอาบัติหมดเลย แต่ธุดงค์วัตรถ้าไม่ถือก็ไม่ผิด แล้วถือบางข้อก็ได้ ไม่ถือบางข้อก็ได้ นี่ไง เพราะอยู่ที่ความเต็มใจ อยู่ที่ความสมัครใจ สัตว์ในสัตว์ ธุดงค์วัตรเป็นศีล เป็นเครื่องขัดเกลา

“แล้วเธอเห็นประโยชน์อะไร เธอเห็นประโยชน์อะไร”

“เห็นประโยชน์กับอนุชนรุ่นหลัง”

ต่อไปอนุชนรุ่นหลังจะประพฤติปฏิบัติ ก็มาดูแลรับตำราว่าพระกัศปะทำอะไร ธุดงค์วัตร ๑๓ ทำอย่างไร ต่อไปมันก็จะมีความอักษรเท่านั้นแหละ คนทำมันก็ว่ากันไป ใครมีมุมมองอย่างใดก็ว่าสิ่งนี้ถูก ใครมาขัดเกลาภิเลส มาเบียดเบียนตนก็ว่าอย่างนี้ไม่ถูก

ผิดถูกมันอยู่ที่ไหนล่ะ ผิดถูกมันอยู่ที่ไหน

มันอยู่ที่ว่าจิตใจผู้ที่เป็นธรรมเขาทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อประโยชน์กับคนอื่น ถ้าเป็นประโยชน์กับคนอื่น เราถือว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ดีถูกต้อง ถูกต้องคือเพื่อประโยชน์ เพื่อคุณงามความดี เพื่อความมั่นคง เพื่อสิ่งที่เป็นประโยชน์กับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ว่าอย่างนั้น แต่ถ้าทำเพื่อตัวเองๆ ตัวเองกิเลสทั้งนั้นแหละ ทำเพื่อตัวเอง นี่ผลประโยชน์ทับซ้อน ถ้าผลประโยชน์ทับซ้อน

เวลาเรานั่งภาวนากันนะ เวลาเป็นอาบัติเล็กน้อย เวลามานั่งภาวนามันเกิดนิเวศธรรมแล้ว นิเวศธรรมทางกัน ปิดกันสมาธิ นิเวศธรรม ถ้าเราพุทโธๆ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าจิตใจมันชื่นบาน พุทโธๆ มันยังมีความอบอุ่นในหัวใจ พอมีความอบอุ่นนะ ถ้ามีความอบอุ่น พุทโธๆ จนจิตมันละเอียดเข้าไปๆ ความที่เป็นสมาธิ รสของธรรมมันจะบอก แต่ถ้าเราพุทโธๆ มันกังวล

ไปหมดเลย “หลอกตัวเอง เมื่อกี้ยังทำอาบัติมาเลย แล้วก็มาพุทโธๆ” นี่มันอยู่ในใจ ความลับไม่มีในโลก เราเป็นคนทำเอง สิ่งที่เป็นนิวัตรธรรมมันทางกัน แล้วถ้าเขาทำอย่างนั้น ถ้าใจของเขาไม่มีคุณธรรม สิ่งนั้นมันจะไปพวยอยู่ในใจ มันทำให้เราลงไม่ได้

ฉะนั้น พระเราเวลามีสิ่งใดถ้าเป็นอาบัติจะปลงอาบัติทันที ถ้าปลงอาบัติแล้วมันจะหายหมดเลยหรือ ปลงอาบัติคือว่าสารภาพ สาธุ สุกฺกุ ข้ำพเจ้าได้ทำความผิดมา ข้ำพเจ้าจะไม่ทำอีกแล้ว ข้ำพเจ้าจะสำรวมระวังไปข้างหน้า แล้วที่ผิดแล้ว ผิดแล้วก็ยกไว้ เหมือนกับสารภาพแล้วมันทำอะไร มันภาวนาไปข้างหน้ามันก็ไม่เกิดนิวัตร ไม่เกิดความลังเล ไม่เกิดความสงสัย ไม่เกิดความโยกคลอนในหัวใจ แต่ถ้ามันดีจริง มันมีประโยชน์กับมัน แต่เราเองพยายามกวาดขยะ พยายามกวาดสิ่งที่ไม่ถูกต้องไว้ได้พรมแล้วกลับไว้ แล้วเราก็จะว่า เราทำดี เราทำดี แล้วก็บอกไอ้หนุ่มถูก ไอ้นี้ผิด ตีความกันไป

แต่ถ้าเป็นความจริงๆ เป็นวาระ ครูบาอาจารย์ท่านเป็นวาระของท่าน ท่านถึงเวลาของท่าน เช่น หลวงตาเราเวลาออกมาโครงการช่วยชาติ เขาว่าไม่ใช่กิจของสงฆ์ ไม่ใช่กิจของสงฆ์

กิจของสงฆ์ในนวกวาท กิจของสงฆ์ ๑๐ อย่าง กวาดลานเจดีย์ ทำความสะอาด ล้างห้องน้ำ นี่กิจของสงฆ์ แต่นี่มันเป็นเรื่องของหัวใจของชาวโลก หัวใจของประเทศชาติ ๖๐ กว่าล้านหัวใจที่มันเศร้า ที่มันวิตกกังวล ที่มันไม่มีที่พึ่ง แล้วมีเอกบุรุษคนหนึ่งมาชี้ นำ มายกขึ้นมา ไม่ใช่กิจของสงฆ์

เวลากิจของสงฆ์มันมันข้อยบังคับ แต่ความสุข-ความทุกข์ในหัวใจของคน ๖๐ กว่าล้านคนแล้วมีผู้นำขึ้นมาทำให้หัวใจมันชุ่มชื่นขึ้นมา ถึงมันจะทุกข์มันจะยาก แต่มันก็มีโอกาส ถึงมันจะทุกข์มันจะยากมันก็ฟื้นฟูขึ้นมาใช่ไหม ถ้าใจมันเข้มแข็งขึ้นมามันได้ประโยชน์หมดแหละ ประโยชน์สาธารณะไง ประโยชน์กับประเทศชาติไง ไม่ใช่ประโยชน์กับตัวท่านไง ท่านทำของท่าน นี่ถึงวาระ ถึงวาระ แต่คนก็ว่าไม่ใช่กิจของสงฆ์ ไม่ใช่กิจของสงฆ์

กิจของสงฆ์คืออะไรละ กิจของสงฆ์คือโฆมณาชวนเชื่อตัวเองใช้ใหม่ พยายามโฆมณาตัวเองใช้ใหม่ นั่นกิจของสงฆ์ กิจของสงฆ์ นั่นผลประโยชน์ของคน

แต่ไม่ใช่ เสียสละนะ เหนื่อยอยากมาก ทั้งเหนื่อยอยากมาก ทั้งมีคนขัดแย้ง เพราะการทำงานทุกๆ งานจะไม่ราบรื่นหรอก มันต้องมีอุปสรรคไปทั้งนั้นแหละ ทำไมจะต้องมาเสียสละ

ทำไมต้องมามีอุปสรรค ทั้งๆ ที่อยู่กุฏิ อยู่ที่วัดมันก็สุขสบายอยู่แล้ว เพราะในใจไม่มีสิ่งใดเคลือบแฝงแล้ว ในใจโปร่งแผ้วแล้ว ทำไมต้องออกมาทุกข์มายาก นี่พูดถึงว่าเวลาทำ ทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ ไม่ใช่ทำเพื่อตนเอง ทำเพื่อประโยชน์ ทำได้ทั้งนั้นแหละ

ฉะนั้น สิ่งนี้เราถึงบอกว่า ถ้าถูกหรือผิด มันต้องย้อนเข้ามาที่ในหัวใจของเราก่อน ถ้าหัวใจเรามันยังมีสิ่งใด เห็นไหม หลวงตาท่านสอน ถ้าเรายังค้นคว้าเห็นความขาดตกบกพร่องของเรา ทุกคนต้องเห็นแน่นอน ทุกคนเขาต้องเห็นว่าเราขาดตกบกพร่องอย่างไร แต่ถ้าเราพยายามถม พยายามรักษา พยายามทำให้ความขาดตกบกพร่องนั้นสมบูรณ์ ถ้าสมบูรณ์ เราค้นหาเราค้นคว้าความขาดตกบกพร่องในใจเราไม่ได้ ใครก็ค้นไม่ได้ ใครก็ค้นหาความขาดตกบกพร่องนี้ไม่เจอ ถ้าเขาค้นหาไม่เจอ แบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ภิกษุทั้งหลาย ถ้าเธอโคณโลกธรรมเสียดสี นินทาสรรเสริญ ให้เธอจงดูเราองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นตัวอย่าง เพราะเราโคณมากกว่านั้น”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโคณเขาโงมตี โคนเขาถากถาง โคนเขาใส่ความมหาศาลเลย เพราะท่านเป็นศาสดา ท่านเป็นผู้นำ เพื่อจะเผยแผ่ศาสนาพุทธ ต้องให้ศาสนาพุทธนี้มั่นคง สิ่งนี้บอกว่าถ้าในหัวใจมันไม่มีอะไรขาดตกบกพร่อง แล้วมันต้องไม่มีใครติฉินนินทา นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ถ้าใคร โคนเสียดสีนินทาให้ดูเราเป็นตัวอย่าง ให้ดูเราเป็นตัวอย่าง”

หัวใจของคนเขาบกพร่องในใจของเขา ติฉินนินทา เขาอิจฉาทาร้อนในใจของเขา มันก็แสดงออกมอย่างนั้นแหละ วางแผนวางอะไรเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา ให้อีกคนคิดบงการก็นั่งอยู่ข้างหลัง ให้อีกคนที่มาแสดงออกมันก็ได้รับผลประโยชน์มา แล้วหาตัวคนทำไม่เจอ หากคนทำไม่เจอ แต่นี้เป็นโลกธรรม ๘ นี่พูดถึงว่ามองโลกไป ไม่มองมุมเดียว มองทั้งความสุขจิต ความเป็นจริงของเรา มองทั้งสิ่งที่เราได้สัมผัสที่เขาจะเข้ามาได้สัมผัสกันว่าเขามาในมุมมองอย่างไร เขามาอย่างไร

ใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ถ้าใจดวงนี้สงบระงับแล้ว ใจดวงนี้เป็นความจริงแล้ว อันนั้นวางไว้ มันเป็นเวรเป็นกรรมของสัตว์ สัตว์มันคิดอย่างนั้น สัตว์มันทำอย่างนั้น มันเป็นเรื่องเวรกรรมของสัตว์ แต่จิตใจของเรา เรายกขาขึ้นมา สัตตะผู้ข่งนี้ให้พ้น ถ้าพ้นแล้ว เห็นไหมความสุข ความสงบ ความระงับในใจของเราจะสมบูรณ์ เอวัง